

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. A.G. Beets, mr. J.C.P. Ekering, mr. H.J.A. Knijff, mr. I.E.M. Sutorius, mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

GEHEIMHOUDINGSPLICHT GESCHONDEN

Hof van Discipline 17 mei 2002, nr. 3525

(Mrs. Peepkorn, Byvanck, van den Bergh, Scheltema, Hooykaas)

Raad van Discipline 's-Gravenhage 5 november 2001

(Mrs. Robbers, Claassen, Eschauzier, Maat, van Nispen tot Sevenaer)

De verplichting tot geheimhouding geldt als een fundamenteel beginsel dat de advocaat in de uitoefening van zijn beroep in acht dient te nemen en waarop de cliënt met het oog op de juiste behartiging van zijn belangen onvoorwaardelijk moet kunnen vertrouwen.

– *Advocatenwet art. 46 (1.3 Geheimhoudingsplicht)*

– *Gedragsregel 6*

Feiten

Mr. X is in het verleden opgetreden als advocaat van klager en diens onderneming, A B.V. Klager wordt op zeker moment aangehouden op verdenking van onder meer overtreding van de Opiumwet. Mr. X wordt in dat verband door de rechter-commissaris als getuige gehoord. Hij legt een verklaring af en spreekt na afloop van dat verhoor met een officier van justitie en een rechercheur, van welk gesprek een proces-verbaal wordt opgesteld. In de daaropvolgende strafzaak wordt mr. X wederom als getuige gehoord, zowel in eerste aanleg als in appèl. De klacht houdt in dat mr. X bij verschillende gelegenheden zijn geheimhoudingsplicht heeft geschonden. Mr. X beroept zich erop dat klager lang heeft stilgezeten alvorens zijn klacht in te dienen. Daarnaast voert hij als verweer dat hij uitsluitend informatie van algemene bekendheid heeft doorgegeven en dat het gesprek met de officier van justitie en de rechercheur een informeel karakter had, waarbij hij niet op zijn verschoningsrecht is gewezen en hem niet is meegedeeld dat proces-verbaal zou worden opgemaakt.

Overwegingen van de raad

Ten aanzien van de ontvankelijkheid oordeelt de raad dat het enkele tijdsverloop gelegen tussen de gebeurtenissen, die tot de klacht hebben geleid, en de indiening van de klacht niet leidt tot de slotsom dat klager alleen vanwege dit tijdsverloop niet-ontvankelijk zou moeten worden verklaard. De raad laat bij dit oordeel meewegen dat een tijdsverloop van een jaar en vier maanden in dit verband niet als onredelijk lang is aan te merken en dat mr. X in de betreffende periode, te weten in november 1999 en in juni 2000, als getuige bij de strafzaak tegen klager is betrokken, bij welke gelegenheden de door mr. X in juni 1999 afgelegde getuigenverklaring en het gesprek na afloop daarvan onderwerp van het verhoor zijn geweest.

De raad verwerpt derhalve het beroep op niet-ontvankelijkheid van klager.

Inhoudelijk oordeelt de raad als volgt.

Onder de geheimhoudingsplicht van de advocaat valt alle kennis omtrent de cliënt, hoe ook verkregen. Slechts voor feiten van algemene bekendheid kan een uitzondering worden gemaakt. Van belang is voorts dat de geheimhoudingsplicht van de advocaat onder omstandigheden kan worden opgeheven door de cliënt, zij het dat de advocaat zelfs in dat geval zich, voorzover dit in overeenstemming is met een goede beroepsuitoefening, op zijn verschoningsrecht kan beroepen, o.m. indien hij, zoals in casu, als getuige wordt verhoord. Vast staat dat klager mr. X in deze niet van zijn geheimhoudingsplicht heeft ontheven.

Blijkens het proces-verbaal van verhoor van mr. X in juni 1999 heeft mr. X een reeks van mededelingen gedaan over de persoon van klager, over gedragingen of handelingen van klager en over A B.V.

Als voorbeelden noemt de raad de volgende uitlatingen: ... (volgen beschrijvingen van het werk van mr. X voor A B.V. en daarbij betrokken personen waaronder klager, de rolverdeling van die personen bij hun werkzaamheden) ...

De raadsman vraagt mij of ik adviezen heb gegeven m.b.t. legale of illegale activiteiten. Ik beroep mij op mijn verschoningsrecht maar ik wil wel zeggen dat het onzin is dat ik gezegd zou hebben: waar jullie mee bezig zijn is legaal. Het tegendeel is het geval. Er werden aan mij vragen gesteld die concreet waren en die gingen er dan over of een bepaalde stof bijvoorbeeld op lijst 1 van de Opiumwet stond. Ook werd mij gevraagd om te informeren of een bepaalde stof binnenkort op de lijst zou kunnen komen.

Ik heb ook wel eens met klager en (een van diens medewerkers) gesproken over de bijwerking van een stof.

...

Al deze uitlatingen, en nog vele meer uit het proces-verbaal, zijn mededelingen van mr. X die in strijd zijn met zijn geheimhoudingsplicht. Het betreft bovendien, gezien de aard en de inhoud van de mededelingen, geen mededelingen over feiten van algemene bekendheid.

Voorts staat, gelet mede op het door het door mr. X gevoerde verweer, vast dat mr. X na afloop van het verhoor door de rechter-commissaris in juni 1999 met (de officier van justitie) en (de rechercheur) heeft gesproken over de strafzaak van klager en diens persoon. In het midden kan blijven of het door betrokkenen van dat gesprek gemaakte proces-verbaal als onrechtmatig is te kwalificeren en of de inhoud daarvan geheel en al juist is. De enkele omstandigheid reeds dat mr. X in dat gesprek heeft gesproken over aspecten van de betrokkenheid van klager in de strafzaak vormt een schending van het op mr. X rustende beroepsgeheim.

De mening van mr. X dat hij, in weerwil van het beroepsgeheim, wel zaken zou mogen vermelden welke ten faveure van klager zijn, vindt geen enkele steun in de voor advocaten geldende regels. Mr. X had een- en andermaal dienen te zwijgen.

Om dezelfde reden verwerpt de raad het verweer dat mr. X zich in redelijkheid mocht verdedigen tegen beschuldigingen van de toenmalige verdachten. De raad acht gelet op dit verweer aannemelijk dat mr. X zich bij het doen van de gewraakte mededelingen tijdens het verhoor door de rechter-commissaris eerder door zijn eigen belang dan door dat van zijn cliënt heeft laten leiden.

De raad komt tot de slotsom dat de klacht gegrond is.

...

Beslissing van de raad

De raad verklaart de klacht gegrond en legt ter zake als maatregel op een schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van vier weken, waarvan drie weken voorwaardelijk.

Overwegingen van het hof

Klager verwijt mr. X dat hij tijdens het verhoor door de rechter-commissaris in juni 1999 en in het aansluitend daarop met een officier van justitie en een rechercheur gevoerde gesprek zijn geheimhoudingsplicht heeft geschonden door zich uit te laten omtrent bijzonderheden van klagers zaken, de persoon van klager en de aard en de omvang van diens belangen.

Tevens verwijt klager mr. X dat deze door zijn verklaring bij de rechter-commissaris zijn eigen belang boven dat van klager als zijn cliënt heeft laten prevaleren.

Klager acht de verweten gedragingen van mr. X schadelijk voor het vertrouwen in de advocatuur.

Het hof gaat uit van voormelde klachtomschrijving nu daartegen geen grief is gericht.

Het hof gaat uit van de feiten die de raad in zijn beslissing heeft vermeld, behoudens het navolgende. Mr. X maakt bezwaar tegen de vaststelling door de raad dat mr. X niet heeft verzocht om een afschrift van het proces-verbaal van bevindingen van de officier van justitie en de rechercheur van juni 1999. Mr. X heeft bij de appèlmemorie een brief van 28 oktober 1999 overgelegd, waaruit blijkt dat op genoemde datum door een kantoorgenoot telefonisch om zodanig afschrift is verzocht. Het bezwaar van mr. X is gegrond. Dit onderdeel van de vaststelling van feiten door de raad laat het hof bij de beoordeling van de zaak buiten beschouwing.

Tegen de beslissing van de raad voert mr. X voorts de volgende grieven aan:

1. ten onrechte en op onjuiste gronden heeft de raad het beroep op de niet-ontvankelijkheid van de klacht verworpen;
2. bij de inhoudelijke beoordeling van de klacht is onvoldoende rekening gehouden met de positie waarin mr. X verkeerde en de wijze

waarop het proces-verbaal van bevindingen van juni 1999 tot stand is gekomen;

3. de door de raad opgelegde maatregel is te zwaar, gelet op de bijzondere omstandigheden van het geval.

Het hof verenigt zich met de overwegingen van de raad omtrent de beoordeling van de ontvankelijkheid van de klacht met dien verstande dat niet is gebleken dat het gesprek dat mr. X na afloop van zijn verhoor door de rechter-commissaris met de officier van justitie en de rechercheur heeft gevoerd, onderwerp van ondervraging door het hof is geweest. Dat brengt het hof echter niet tot een ander oordeel dan de raad. Het hof overweegt voorts dat noch een verzoek om strafrechtelijke vervolging en een beklag ex artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering tegen een beslissing om geen strafrechtelijke vervolging in te stellen noch het voornemen een klacht bij de tuchtrechter in te dienen tevoren aan mr. X behoeven te worden meegedeeld. De omstandigheid dat zulks niet is geschied staat daarom niet aan de ontvankelijkheid van de onderhavige klacht in de weg. De eerste grief wordt om die redenen verworpen.

Omtrent de tweede grief overweegt het hof het volgende. Toen mr. X op uitnodiging van de rechter-commissaris in juni 1999 als getuige werd gehoord in de strafzaken van medeverdachten van klager, werd hij zelf niet verdacht van enig strafbaar feit. Hij was door klager niet van zijn plicht tot geheimhouding ontheven. Ondanks het feit dat hij zich in het algemeen heeft beroepen op het verschoningsrecht dat hem als geheimhouder toekomt, heeft hij zich uitgelaten omtrent feiten die hem als advocaat van klager over zijn cliënt en over bijzonderheden van diens zaken bekend zijn geworden.

De door mr. X als een benarde situatie ervaren omstandigheid dat door medeverdachten van klager werd gesuggereerd dat zij – bij het plegen van de strafbare feiten waarvan zij werden verdacht – overeenkomstig adviezen van mr. X zouden hebben gehandeld, rechtvaardigt niet dat mr. X zijn verplichting tot geheimhouding jegens klager schond.

Dit geldt evenzeer voor de uitlatingen die hij – blijkens een proces-verbaal van bevindingen van juni 1999, opgemaakt door de opsporingsambtenaren – na afloop van het getuigenverhoor door de rechter-commissaris aan hen heeft gedaan.

Blijkens de verklaringen van de rechercheur en de opmerkingen van de officier van justitie, gerelateerd in het proces-verbaal van de terechtzitting van juli 1999 van de rechtbank te C in de strafzaak tegen klager, heeft mr. X dit gesprek zelf gezocht en heeft hij zijn uitlatingen gedaan wetende dat hiervan aantekeningen werden gemaakt. Onder deze omstandigheden oordeelt het hof dat geen sprake is van onrechtmatig verkrijgen van die informatie. Een en ander brengt mee dat de tweede grief vergeefs is voorgesteld.

Het hof is met de raad van oordeel dat mr. X de geheimhoudingsplicht jegens klager meermalen heeft geschonden. De verplichting tot geheimhouding geldt als een fundamenteel beginsel dat de advocaat in de uitoefening van zijn beroep in acht dient te nemen en waarop cliënten met het oog op de juiste behartiging van hun belangen onvoorwaardelijk moeten kunnen vertrouwen. Schending van de uit

dit beginsel voortvloeiende verplichting rechtvaardigt een zware maatregel als door de raad opgelegd, ook indien, zoals in casu, mr. X niet eerder tuchtrechtelijk is veroordeeld. Overigens heeft mr. X geen omstandigheden aangevoerd die een minder zware maatregel zouden rechtvaardigen. De grief van mr. X tegen de zwaarte van de opgelegde maatregel wordt daarom eveneens verworpen.

Het hiervoor overwogene leidt tot de slotsom dat de beslissing van de raad dient te worden bekrachtigd.

Beslissing van het hof

Bekrachtigt de beslissing van de raad.

CITEREN UIT STRAFDOSSIER

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 1 juni 2002
(*mrs. Houterman, Van Dooren, Peeters, Erkens en Martens*)

Om de advocaat in staat te stellen de belangen van zijn cliënt zo goed mogelijk te behartigen stelt het Openbaar Ministerie het volledige strafdossier ter beschikking aan de advocaat van een verdachte. De advocaat mag hiervan kennisnemen en deze kennis gebruiken om de belangen van zijn cliënt te behartigen. De advocaat mag na kennisneming van het strafdossier geen handelingen verrichten waardoor het strafrechtelijk onderzoek kan worden bemoeilijkt. Zeker in een zaak waarin beperkingen zijn opgelegd dient een advocaat zich terughoudend op te stellen en de stukken als uiterst vertrouwelijk te behandelen.

- *Advocatenwet art. 46 (2,3 Gedragingen in strafzaken)*
- *Gedragsregel 1*

Feiten

Mr. X bezoekt als piketadvocaat de in verzekering gestelde verdachte A, aan wie alle beperkingen zijn opgelegd. Op verzoek van A neemt mr. X na dat bezoek telefonisch contact op met de vriendin van A en hij informeert haar over de stand van zaken. Mr. X wordt vervolgens gebeld door de zoon van A, die hij ook informatie verschaft over de stand van zaken met betrekking tot de in verzekeringstelling van diens vader. Enkele dagen later voert mr. X een gesprek met die zoon, waarbij mr. X hem nogmaals informatie verschaft en met hem stukken uit het strafdossier doorneemt. Daarbij laat mr. X een foto zien waarop A en diens zoon staan afgebeeld. Het betreft een complexe strafzaak, waarin meerdere personen worden verdacht van het plegen van strafbare feiten.

Klacht

De hoofdofficier van Justitie klaagt over het optreden van mr. X als volgt.

Mr. X heeft als raadsman van de verdachte A – die zich in voorlopige hechtenis bevond en aan wie alle beperkingen waren opgelegd – zich de vrijheid veroorloofd om de hem ter beschikking gestelde stukken door te nemen met de zoon van de verdachte, welke zoon bovendien, hetgeen voor mr. X volstrekt duidelijk moest zijn, medeverdachte

te was in de betreffende strafzaak. Mr. X liet deze persoon onder andere weten dat zijn telefoon werd afgetapt. Door het optreden van mr. X had het onderzoek ernstige schade kunnen oplopen.

Klager voert in dit verband het volgende aan.

Het gaat in deze kwestie om een strafzaak van een groot kaliber. Mr. X was op de hoogte van de beperkingen die aan zijn cliënt waren opgelegd. Zeker in een strafrechtelijk onderzoek waarbij aan een verdachte alle beperkingen zijn opgelegd dient een advocaat de aan hem ter beschikking gestelde stukken als zeer vertrouwelijk te beschouwen. Mr. X had in elk geval, nadat zijn cliënt aan de rechter-commissaris was voorgeleid en hij over het toen beschikbare dossier beschikte, horen te begrijpen dat ook de zoon van zijn cliënt ten minste de kans liep in het opsporingsonderzoek betrokken te zijn of te worden. De wetenschap dat aan zijn cliënt alle beperkingen waren opgelegd had voor mr. X aanleiding behoren te zijn voor de grootst mogelijke terughoudendheid om met wie dan ook over de strafzaak te spreken.

Tot zijn verweer voert mr. X aan dat hij het tot zijn taak rekende als advocaat van A om, ondanks de beperkingen die waren opgelegd, diens directe familie (zoon en vriendin) te informeren. Het was mr. X niet duidelijk dat de zoon medeverdachte was. Hij heeft er toen ook niet aan gedacht dat de zoon van zijn cliënt de kans liep om eveneens in het opsporingsonderzoek betrokken te zijn of te worden. Op het moment dat mr. X het gesprek met de zoon voerde was het hem nog steeds niet duidelijk dat die zoon medeverdachte zou kunnen zijn in de strafzaak.

De regel, dat het feit dat aan een cliënt beperkingen zijn opgelegd voor diens advocaat aanleiding dient te zijn tot het betrachten van de grootst mogelijke terughoudendheid om met wie dan ook over de strafzaak te spreken, is geen regel die te allen tijde en onder alle omstandigheden zou moeten gelden.

Overwegingen van de raad

Het is van algemene bekendheid dat de positie van een advocaat in strafzaken, zeker indien aan zijn cliënt alle beperkingen zijn opgelegd, een moeilijke is. Om een advocaat in staat te stellen de belangen van zijn cliënt zo goed mogelijk te behartigen stelt het Openbaar Ministerie het volledige strafdossier ter beschikking aan de advocaat van de verdachte. Een advocaat mag hiervan kennisnemen en deze kennis gebruiken om de belangen van zijn cliënt te behartigen. De advocaat mag na kennisneming van het strafdossier geen handelingen verrichten waardoor het strafrechtelijk onderzoek kan worden bemoeilijkt. Zeker in een zaak waarin beperkingen zijn opgelegd dient een advocaat zich terughoudend op te stellen en de stukken als uiterst vertrouwelijk te behandelen. De raad kan zich niet verenigen met de opvatting van mr. X dat onder omstandigheden stukken uit het strafdossier met derden besproken zouden mogen worden, zeker niet met derden wier naam en foto in het dossier voorkomen. Mr. X wist, of had althans moeten weten, dat aan zijn cliënt alle beperkingen waren opgelegd. In een dergelijke situatie mag een advocaat alleen feitelijke mededelingen aan de familie doen, zoals het feit dat het betreffende familielid als verdachte in een strafzaak in verze-

kering is gesteld en of – en zo ja wanneer – hij of zij aan de rechter-commissaris zal worden voorgeleid. Mr. X heeft onzorgvuldig gehandeld door met de zoon van de verdachte stukken uit het strafdossier door te nemen, hem vertrouwelijke mededelingen te doen en hem bovendien foto's uit het dossier te tonen.

Bij het bepalen van de maatregel betreft de raad dat mr. X de onjuistheid van zijn handelwijze niet heeft ingezien en ook nog steeds niet inziet.

Volgt

De raad acht de klacht gegrond en legt de maatregel van berisping op.

BRIEF AAN DE RECHTER

Raad van Discipline Arnhem, 3 juni 2002

(mrs. Van Ginkel, Brandsma, Dam, Harenberg en Knüppe)

De advocaat die een brief schrijft aan de rechter, nadat de behandeling van de zaak is gesloten, en zonder de advocaat van de wederpartij daarover in te lichten, handelt in strijd met de in de Gedragsregels verankerde beginselen van fair play en equality of arms.

- Artikel 46 Advocatenwet (5.1 Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)
- Gedragsregels 14, 15

Feiten

Mr. X staat een werknemer van klager bij in een ontbindingsprocedure. Tijdens de mondelinge behandeling van de zaak ontstaat discussie over het in het geding brengen van stukken door mr. X en door de raadsman van klager. De producties die mr. X in het geding wil brengen worden geweigerd, waarna commotie ontstaat en mr. X de zitting verlaat en in de wachtkamer plaatsneemt, met het oog op de mogelijkheid van voortzetting van de behandeling. De zitting wordt evenwel niet heropend.

Daags daarop schrijft mr. X aan de kantonrechter een brief, waarvan hij geen kopie zendt aan de raadsman van klager. In zijn brief klaagt mr. X erover, dat de kantonrechter de partijen niet gelijkwaardig heeft behandeld door aan mr. X te weigeren stukken in het geding te brengen, terwijl dat aan de raadsman van klager wel zou zijn toegestaan. Mr. X stelt daarom voor dat de kantonrechter zich onmiddellijk aan de zaak onttrekt, het nemen van een beslissing achterwege laat en de zaak verwijst naar een ander kantongerecht. Bij gebreke van een positieve reactie, aldus mr. X, rest hem niet anders dan de wraking van de kantonrechter te verzoeken.

De kantonrechter heeft daarop mr. X uitgenodigd voor een gesprek, wat tot resultaat heeft dat mr. X alsnog, diezelfde dag, een ordner met diverse bescheiden ter griffie van het kantongerecht heeft gedeponeerd. In zijn begeleidende brief schrijft mr. X aan de Kantonrechter onder meer:

‘... bericht ik u hiermede dat voor wat mij en cliënt betreft de kwestie tot volle tevredenheid als afgehandeld kan worden beschouwd, temeer daar tijdens ons gesprek bleek dat een en ander ook nog deels op een misverstand berustte. Mijn (eerdere) brief kunt u dan ook als niet-verzonden beschouwen.’

Ook van deze brief heeft mr. X geen afschrift aan de raadsman van

klager gestuurd, en evenmin deze over de inhoud van zijn brief en het deponeren van de stukken geïnformeerd. De kantonrechter blijkt het standpunt te hebben ingenomen dat hij de wederpartij nog de gelegenheid zou bieden op de stukken te reageren, indien hij zou besluiten daarvan kennis te nemen, maar hij heeft daarvan afgezien.

De klager beklagt zich erover dat mr. X, ondanks zijn bekendheid met de bezwaren van zijn wederpartij, stukken in het geding heeft gebracht zonder die wederpartij daarover te informeren en zonder er rekening mee te houden dat de wederpartij op die stukken zou moeten kunnen reageren. Het tweede klachtonderdeel houdt in dat mr. X, nadat om een uitspraak was gevraagd, zonder medeweten en toestemming van de wederpartij een afspraak met de kantonrechter heeft gemaakt en met deze overleg heeft gepleegd.

Het derde onderdeel van de klacht houdt in dat mr. X, nadat een datum voor de beschikking was gevraagd, zich tweemaal tot de kantonrechter heeft gewend, door middel van brieven, zonder een kopie aan de advocaat van de wederpartij te zenden en zonder daartoe aan de wederpartij om toestemming te vragen.

Overwegingen van de raad

Nadat mr. X de zitting had verlaten en hij niet was teruggeroepen, had mr. X moeten begrijpen dat de behandeling van de zaak was gesloten en dat uitspraak zou worden gedaan. De behandeling van een ontbindingsverzoek voorziet immers slechts in één schriftelijke ronde en één mondelinge behandeling. Door zich vervolgens zonder toestemming van de wederpartij tot de rechter te wenden heeft mr. X gehandeld in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt. Dit beginsel is ook met zoveel woorden neergelegd in de Gedragsregels 1992.

Mr. X heeft tot zijn verweer aangevoerd dat hij met zijn brief de intentie had om te wraken, en dat de wrakingsprocedure niet voorziet in een informatieverplichting jegens de wederpartij. Dat verweer gaat echter niet op, alleen al omdat de eerste brief van mr. X geen wrakingsverzoek is maar een verzoek aan de kantonrechter om zich aan de zaak te onttrekken. Mr. X had moeten begrijpen dat hij zo'n verzoek niet zonder toestemming van, laat staan geheel buiten de (advocaat van de) wederpartij om had mogen doen. Dat geldt ook voor al hetgeen in het vervolg op die brief is gepasseerd, te weten het gesprek met de kantonrechter, het depot en de daarbijbehorende brief van mr. X. Ook wanneer mr. X redenen had om aan te nemen dat nog niet om een uitspraak was gevraagd, stond het hem niet vrij om zich eenzijdig zonder afschrift van zijn brief aan de wederpartij tot de kantonrechter te wenden en de wederpartij onkundig te houden van de communicatie die in het vervolg op die brief tussen hem en de kantonrechter heeft plaatsgevonden. Zulks is in strijd met de in de Gedragsregels verankerde beginselen van fair play en equality of arms. De klacht is dan ook in zijn geheel gegrond. Mr. X wordt terzake de hierna te noemen maatregel opgelegd.

Volgt

Gegrondbevinding van de klacht; aan mr. X wordt de maatregel van enkele waarschuwing opgelegd. ●